

MULTIKULTURNIK Z DUŠO OTROKA

ALEKSIJ KOBAL, SLIKAR, GLASBENIK, PISEC IN ŠE KAJ
TOMICA ŠULJIČ, FOTO BORUT KRAJNC

"Junij je bil blazno naporen; *The Strojsmo* izdali plato in imeli promocijske koncerte, moral sem narediti slike za razstavo *Kronosov prašum*," našteva ALEKSIJ KOBAL in sprva sploh ne

vzgjajali v tej smeri, še bolj pa je užival v glasbi. "V šoli so prijatelji starejše sestre poslušali Franka Zappa, Pink Floyd, v srednji šoli pa me je pritegnila mistika *Jethro Tull* ..." V srednji šo-

nes in skušam ne zaključiti slike, je ne zakleniti."

Na ljubljanski Pravni fakulteti visi njegova monumentalna pokrajina z ozvezdji, ki je sestavljena iz kosov.

Kras pa je malce bolj surov zaradi burje, ki odpihuje sonce in dela travo srebrnkasto. Skozi te slike je dojel, kaj pomeni prek pokrajine oziroma z eksploatacijo prostora prodajati svo-

»FINO JE, ČE SI ŠIROK IN SE NE OMEJUJEŠ, PA TUDI DA V VSEJ ŠIRINI NE POSTANEŠ VSEVED IN NAJBOLJ PAMETEN. TU SI NENEHNO NA PREIZKUŠNJI. SEM NEKONVENCIONALEN, ČE NIMAM NIČESAR POVEDATI, NE DELAM.«

omeni še knjige, ki je zdaj v lekturi. Nekateri ljudje so enodimenzionalni, malce manj jih počne več kot le službo in kak hobi, resnično redki pa so multiumetniški tipi, ki cvetijo na več področjih in vsepovsod dajejo občuten prispevek skozi ustvarjanje. Njegovi prijatelji ga sicer opisujejo s pridevniki kot "marljiv", "iskriv, igriv in iskren", a bi mu morda najbolje pristajal opis "neekstravagantneža, ki dela ekstravagantne reči".

V Kopru, kjer se je začela Aleksijeva pot, je od malih let rad risal in so ga

li je nihal med glasbo in slikanjem, a je vseeno sledila likovna akademija. "Je pomembna, a te ne naredi za slikarja; imaš pa prijatelje, knjižnico, se naučiš tehnične stvari, izmenjuješ misljenja ..." Pravi, da se je veliko naučil od velikih umetnikov po galerijah zaradi enostavnosti in komunikacije, "da te slika potegne noter, da prodreš vanjo in začneš o njej razmišljati in jo razumeti". Za svoje slike pravi prav nasprotno - da so bile zanimive in s sporočili, niso pa pustile gledalca zraven. "Teža se zavedam še da-

Gre za Prešnico, njegovo umetniško mati, "ta pokrajina me je naučila biti umetnik; najprej sem v njo vstopil, o njej razmišljal, se iz nje navdihnil in naredil stvari". Med tem je padel absurden predlog, da bi prav v tej pokrajini delali progo za Formulo 1. "Bil sem eden prvih, ki so bili proti in na Kamen, hrib v tej pokrajini, smo šli trije podpisati peticijo proti temu," nato so se oglasili še okoljevarstveniki, področje pa je dejansko zavarovano zaradi vodnih virov. Pravi, da mu je Istra pretopla in preveč melanholična,

je ime. "To so zadeve, ki zelo vplivajo tudi na domačine, ki tam živijo." Zadnjo sliko z vlakom, ki odhaja skozi pokrajino, je poimenoval *The End*. Slikam dodaja nove dimenzije: po akademiji je v KUD-u France Prešeren razstavil slike, ki jim je dodal valuto moči slike, duhovne kilovate kot čisto metafiziko: "Ko vpelješ znanost in ji zbiješ empirično vrednost, dodaj pa umetniško in sam oceniš, koliko je zadeva močna." Sam to opisuje kot subtilne norosti, življenje umetnika pa kot hojo po gozdu z mačeto, "uti-

1. Aleksij Kobal na razstavi Kronosov prašum
2. Aleksijeve saksofone iz cevi

raš si pot in ne veš, kaj te čaka; a odkrivanje je nekaj lepega, ne bi šel po drugi poti in iz tega ne gre delati patetike." V njegovem likovnem ciklusu obstaja serija portretov njegovih prijateljev (ki jo namerava obogatiti in znova razstaviti v prihodnosti), v katere je recikliral materiale. Portreti od daleč so bili od blizu sestavljeni iz materialov iz svojega in njihovih življenj - od jesenskega listja in prstanov. V ciklu Kronosov prašum, ki je do 6. avgusta razstavljen v Peterokotnem stolu Ljubljanskega gradu, uporablja ogledalo v sliki kot dvojno parafrazo slednje, "da vanjo potegne še gledalca". Po izkušnjah sodi, da v slovenskem prostoru obstaja težava težkega sprejemanja tveganja. "Problem nastane, ko je umetnika treba umestiti in lažje je, če vedo, v kateri predal te bodo dali. Če jim omogočiš lažje delo, te bodo bolj(e) sprejeli." Če še upoštevamo dejstvo, da lahko prodajaš šele, ko se zadeva uveljavlja in se ljudje nanjo navadijo, "mene pa to takrat ne zanima več, ker že grem naprej", je jasno, da ni najprimernejši tip, ki bi lahko živel od slika-

rij. Sicer jih prodaja, a od tega "ne morem živeti, pa tudi nimam energije, da bi se promoviral". Pravi, da pri nas ni trga za umetnost oziroma "je, kakršen je, ampak to ni pravi. Ko zunaj podpišeš pogodbo z galerijo, moraš ogromno narediti in moraš imeti psihično in ustvarjalno kondicijo, da ne zapadeš v golo produkcijo, ki se izpoje. Takrat te galerije vržejo ven in ti pade cena". Naša slikarska scena je vpeta v akademizem, v visoki modernizem, "ki je po moje že zdavnaj izživet, pri nas pa uživa visok privilegij. Kar je zunaj tega sveta, ne obstaja, ni zanimivo, ampak to je fake". V slikarstvu in umetnosti nasploh niso bili uspešni tisti z akademijami, ampak tisti, ki so prišli noter z življenjskimi izkušnjami. Oziroma kot je nekoč v domači debati pripomnil mlajši DJ: "Kdo na založbi pa te vpraša za izobrazbo, ko podpisuješ pogodbo za ploščo?" In drugi, ki je izdal dve, je odgovoril: "Nihče."

V življenju Aleksij funkcionira tako, da dela kompromise: "Tretjino časa delam za preživetje; prek oblikovanja delam stvari, ki me zanimajo. Ne reklam ali kaj takšnega, kar bi direktno vplivalo na potrošnika, ampak bolj celostne podobe." Ta modul omogoča svobodo, neobremenjenost in brezkompromisnost v drugih dejavnostih. Glasbena, v kateri že nekaj let sodeluje v THE STROJ, je (z)nova dimenzija zase.

SAKSOFON IZ ZARJAVELE CEVI

Glasba mu je bila vedno inspiracija in motor za slikarstvo in mu je veliko močnejši medij, čeprav je slikar s pildkom. Je glasbeni samouk; sprva na blokflavti, pozneje na flavti. Legende pravijo, da so njegovo igranje hodili poslušat otroci iz glasbene ... "Ne bi rad jemal kredibilnosti študiranim glasbenikom, ki absolutno obvladajo zadevo bolje kot jaz, ker ni primerljivo," se izogne odgovoru na potrditev legende, a zasuka v glavno oviro: "Akademija ne nauči svobode izražanja." Vsi so osredotočeni, da ponavljajo, premalo je usmerjenosti v kreacijo lastne glasbe, "mene pa je vedno zanimalo samo to".

V slikarstvu se je pred šestimi leti znašel na kritični točki, "ko nisem znal več naprej". To je bilo v fazi ogledal, ko sem zadeve jemal "nekako rutinsko in nisem več užival". Takrat je na Metelkovi naključno navezal stike s PRIMOŽEM iz THE STROJ; "jaz sem ustvarjal mozaik, on pa je imel tečaj bobnanja. Skupna točka je bila glasba, ko sem poslušal King Krimson". Nato je prišlo do Aleksijevega malce absurdnega projekta Kako zveni Šiška. "Skupna točka je bila reciklaža; njemu glasbena, meni slikarska. Takrat sem si zamislil, da bi naredili slike ali glasbene mobilne objekte iz odpadkov, ki bi jih našli v Šiški." Meni, da - kot v Zoni od ANDREJA TARKOVSKEGA - vsak prostor izžareva neko energijo, "meni so take zone tukaj, v spodnjem delu Šiške". Meni, da zapuščeni prostori odmevajo človeka samega, ki podaja svojo projekcijo v prostor. Ker tam ni ničesar, nobene vsebine, lahko dihaš. Primož je bil takoj za stvar in začela sta zbirati odpadke po tleh, "čeprav nisva vedela, kaj bo iz tega nastalo".

Nato je prišlo do ideje, da bi dobili cisterno ali vagon, ki bi ga spremenili v instrument, kar je uspelo po nekaj letih. Iz vodne cisterne z dovolj dobrim rezonatorjem sva v nekaj letih naredila osemstrunski instrument, ki v notranjosti cisterne proizvaja dobre zvoke. Ta ideja je porodila druge instrumente, kot Aleksijeve saksofone iz cevi: "To niso povsem moji instrumenti, saj sta ustnik in jeziček od serijskega saksofona - toda nedavno sem razvil kovinski jeziček." To, da sam ustvarja svoje reciklirane instrumente, pa ni edini prispevek Stroju: njegove melodije so prinesle novo, zanimivo smer, ki se obnese, pa tudi druge ideje so bile dobrodošle. "Stroju se pozna želja po razvoju, slišiš kompleksne, neparne, zahtevnejše ritme. Zame je to izziv, ker imaš na takih instrumentih velike omejitve." Kot trdi, ima kovina najboljši zvok. "Naredil sem marsikaj iz bambusa, kar se ti posreči ali ne, toda svet železja ... Sicer je železnica moja ikonografija od malega ..."

Ker instrumenti niso uglašeni - razen harfe kot mini cisterne, kjer so vezani na strune -, zanje veljajo svoja pravila kompozicije s svojimi zvoki. Alek-

sij posebej toplo govori o flavti z "najbolj čudovitim, globokim, mističnim zvokom - resda omejenim na dve oktavi, a vendar ..."

Prvi nastop s svojimi pihali s Stroji je imel v Angliji, po letih sodelovanja pa pravi, da je Stroj fantastična organizacija za "zbijanje ega, ki ga imam kot slikar. Brez skupne energije ni nič". Neki drug član plemena The Stroj za Aleksija pravi, da je sicer najstarejši med njimi, a največji otrok po duši.

Pri Strojih mu je pomembna filozofija, da je vsak koncert vnovična postavitev ogrodja, da začneš vedno znova. "Ni se prijel neskončni klišei, ki ga hoče trg, ko ti dopoveduje, kaj je zate dobro." Dobro je poznati svojo strast, ki te žene, in te "večne sle ne moreš empirično opredeliti, ampak vsakič na novo interpretiraš stvari".

Šiška v njegovi življenjski zgodbi ni pomembna le zaradi naveze s Strojem, ampak se tam začne tudi njegova knjiga, ki je zdaj v lekturi in o njej še ne govori obširno. Povzema življenje in izkušnje, "a ne, da bi sebi pripisoval kakšen heroizem". Tu začne teči beseda o temi in hitro pridejo izkušnje: "Namišljena je trikrat bolj grozna od prave, ko sem jo šel preizkusiti med bivanjem v rovu. Strah je imaginarna stvar. V temi se prično risati spomini."

V knjigi opisuje razne zgodbe, ki vplivajo na razmišljanje umetnika; zakaj se izraža na svoj način, kaj je lepota, ki jo je doživljal recimo pri King Krimsonih ... Rešitev iz teme se kaže skozi spomine. Konča se z njegovo sliko, ko vidi "svetlobo, rešitev. Toda hočem reči, da ko te enkrat oplazi tema, te ne spusti več". To si razlaga z neločljivo povezanostjo (in enakovrednost) teme in svetlobe.

Ene ljudi motivira ljubezen, druge nasprotno ljubezenska bolečina ... "Jaz sem vedno rabil pozitivno. Toda rešitev je prišla, ko sem dojel, da tema ni sovražnik, ampak nekaj, kar v tebi je, obstaja in da moraš živeti z njo." Ljudje skušamo boleče izkušnje dati v predal, ga zapreti in oditi naprej, "toda predal gre z nami in prej ali slej se bo sam odprl, če o njem ne boš razmišljal ...". Pa še nekaj ocenjuje za zelo pomembno komponento - vzgojo in spoznanje, da tisto, kar so ti privzgojili starši in okolica, mogoče ni tvoje, nisi ti. "Zdaj že deset let skušam prepoznati skrite, potisnjene lastne identitete in od takrat sem tudi v dejavnostih bolj svoboden."

Pravo umetnost jemlje kot željo, da hočeš nekaj sporočiti, "medij je samo posledica in lahko se izraža skozi različne načine". Njegovo dodatno gonilo je opredeljevanje, kateri medij je bolj primeren za katero sporočilo. Izživi so mu zanimivi. "Fino je, če si širok in se ne omejuješ, pa tudi da v vsej širini ne postaneš vseh in najbolj pamentni. Tu si nenehno na preizkušnji." In kje večplastni in multizanski umetnik vidi pravo omejitev? "Ne maram se omejevati. Sem nekonvencionalen, če nimam ničesar povedati, ne delam." ✕